Сборник съдебна практика

РЕШЕНИЕ НА СЪДА (голям състав)

28 януари 2025 година*

„Преюдициално запитване — Конкуренция — Член 101 ДФЕС — Директива 2014/104/ЕС — Искове за обезщетение за вреди за нарушения на конкурентното право — Член 2, точка 4 — Понятие за иск за обезщетение за вреди — Член 3, параграф 1 — Право на обезщетение в пълен размер за претърпените вреди — Цедиране на вземания за обезщетения на доставчик на правни услуги — Национално право, което не допуска да се признае процесуална легитимация на такъв доставчик за целите на колективното събиране на посочените вземания — Член 4 — Принцип на ефективност — Член 47, първа алинея от Хартата на основните права на Европейския съюз — Право на ефективна съдебна защита“

По дело C-253/23

с предмет преюдициално запитване, отправено на основание член 267 ДФЕС от Landgericht Dortmund (Областен съд Дортмунд, Германия) с акт от 13 март 2023 г., постъпил в Съда на 20 април 2023 г., в рамките на производство по дело

ASG 2 Ausgleichsgesellschaft für die Sägeindustrie Nordrhein-Westfalen GmbH

срещу

Land Nordrhein-Westfalen,

при участието на:

Otto Fuchs Beteiligungen KG,

Bundeskartellamt

СЪДЪТ (голям състав),

състоящ се от: K. Lenaerts, председател, F. Biltgen, K. Jürimäe (докладчик), C. Lycourgos, I. Jarukaitis, A. Kumin, N. Jääskinen и D. Gratsias, председатели на състави, E. Regan, I. Ziemele, J. Passer, Z. Csehi и O. Spineanu-Matei, съдии,

генерален адвокат: M. Szpunar,

секретар: D. Dittert, началник на отдел,

* Език на производството: немски.

предвид изложеното в писмената фаза на производството и в съдебното заседание от 7 май 2024 г.,

като има предвид становищата, представени:

– за ASG 2 Ausgleichsgesellschaft für die Sägeindustrie Nordrhein-Westfalen GmbH, от R. Lahme и A. Ruster, Rechtsanwälte,

– за Land Nordrhein-Westfalen, от J. Haereke, D. Hamburger, C. Kusulis, S.-O. Nündel, G. Schwendinger, F. Süß и K. Teitscheid, Rechtsanwälte,

– за Otto Fuchs Beteiligungen KG, от J.-H. Allermann и C. Thiel von Herff, Rechtsanwälte,

– за Bundeskartellamt, от J. Nothdurft и K. Ost, в качеството на представители,

– за германското правителство, от J. Möller и R. Kanitz, в качеството на представители,

– за Европейската комисия, от A. Keidel и G. Meeβen, в качеството на представители,

след като изслуша заключението на генералния адвокат, представено в съдебното заседание от 19 септември 2024 г.,

постанови настоящото

Решение

1 Преюдициалното запитване се отнася до тълкуването на член 101 ДФЕС във връзка с член 4, параграф 3 ДЕС и член 47, първа алинея от Хартата на основните права на Европейския съюз (наричана по-нататък „Хартата“), както и на член 2, точка 4, член 3, параграф 1 и член 9 от Директива 2014/104/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 26 ноември 2014 година относно някои правила за уреждане на искове за обезщетение за вреди по националното право за нарушения на разпоредбите на правото на държавите членки и на Европейския съюз в областта на конкуренцията (ОВ L 349, 2014 г., стр. 1).

2 Запитването е отправено в рамките на спор между ASG 2 Ausgleichsgesellschaft für die Sägeindustrie Nordrhein-Westfallen GmbH (наричано по-нататък „ASG 2“) и Land Nordrhein-Westfalen (провинция Северен Рейн-Вестфалия, Германия, наричана по-нататък „провинцията“) по повод на колективен иск за обезщетение за вреди, предявен от ASG 2 на основание на правата на обезщетение, които са му били прехвърлени от 32 дъскорезни предприятия вследствие на нарушение на член 101 ДФЕС, извършено от провинцията и от други собственици на гори.

Правна уредба

Правото на Съюза

Хартата

3 Член 47 от Хартата е озаглавен „Право на ефективни правни средства за защита и на справедлив съдебен процес“ и предвижда в първа алинея:

„Всеки, чиито права и свободи, гарантирани от правото на Съюза, са били нарушени, има право на ефективни правни средства за защита пред съд в съответствие с предвидените в настоящия член условия“.

Регламент (ЕО) № 1/2003

4 Съгласно съображение 13 от Регламент (ЕО) № 1/2003 на Съвета от 16 декември 2002 година относно изпълнението на правилата за конкуренция, предвидени в членове [101 и 102 ДФЕС] (ОВ L 1, 2003 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 8, том 1, стр. 167):

„Когато в хода на производство, което може да доведе до забрана на споразумение или практика, предприятията предложат на [Европейската комисия] да поемат ангажименти, с които да отговорят на нейната загриженост, Комисията следва да има възможност да приема решения, с които тези ангажименти стават задължителни за съответните предприятия. С решенията за поемане на ангажименти следва да се установи, че вече не съществуват основания за предприемане на действия от Комисията, без да се прави заключение дали е имало или още е налице нарушение. Решенията за поемане на ангажименти не влияят на правомощията на органите по конкуренция и съдилищата на държавите членки за извършване на такова установяване и решаване на случая. Решенията за поемане на ангажименти не са подходящи в случаите, когато Комисията възнамерява да наложи санкция“.

5 Член 9 от посочения регламент е озаглавен „Ангажименти“ и предвижда в параграф 1:

„Когато Комисията възнамерява да приеме решение, с което да изиска прекратяване на нарушение, а съответните предприятия предложат поемане на ангажименти за преодоляване на загрижеността, изразена по отношение на тях от Комисията в нейната предварителна оценка, Комисията може чрез решение да превърне тези ангажименти в задължителни за предприятията. Такова решение може да се приеме за определен срок, като в него се направи заключението, че повече не са налице основания за предприемане на действия от Комисията“.

Директива 2014/104

6 Съображения 4, 12 и 13 от Директива 2014/104 гласят:

„(4) Предвиденото в правото на Съюза право на обезщетение за вреди, претърпени вследствие на нарушения на правото на Съюза и националното конкурентно право, изисква от всяка държава членка да има процедурни правила, които гарантират ефективното упражняване на това право. Необходимостта от ефективни процесуални средства за защита произтича също така от правото на ефективна правна защита, предвидено член 19, параграф 1, втора алинея от [ДЕС] и в член 47, първа алинея от [Хартата]; държавите членки следва да осигурят ефективна правна защита в областите, обхванати от правото на Съюза.

[…]

(12) С настоящата директива се утвърждават достиженията на правото на Съюза относно правото на обезщетение за вреди, причинени вследствие на нарушения на конкурентното право на Съюза, по-специално относно активната процесуална легитимация и определението за вреда, както е посочено в практиката на Съда на ЕС, без да се предопределя по-нататъшното развитие на това право. Всеки, който е претърпял вреда вследствие на нарушение, може да претендира за обезщетение за претърпяната загуба (damnum emergens), за ползите, от които това лице е било лишено (пропуснати ползи или lucrum cessans), заедно с натрупаните лихви, независимо от това дали в националното право тези категории са установени самостоятелно или заедно. […].

(13) Правото на обезщетение се признава за всички физически и юридически лица — потребители, предприятия и публични органи — независимо от наличието на пряко договорно правоотношение с предприятието нарушител и независимо дали е налице предходно констатиране на нарушение от орган за защита на конкуренцията. Настоящата директива не следва да задължава държавите членки да въведат механизми за колективна защита във връзка с прилагането на членове 101 и 102 ДФЕС. Без да се засяга възможността за обезщетение за пропуснати възможности, обезщетението в пълен размер съгласно настоящата директива не следва да води до прекомерно обезщетение, независимо дали това става чрез наказателни, многократни или други видове обезщетения“.

7 Член 1, параграф 1 от тази директива предвижда:

„С настоящата директива се установяват определени правила, необходими да се гарантира, че всеки, който е претърпял вреда вследствие на нарушение на конкурентното право от страна на предприятие или сдружение на предприятия, може ефективно да упражни правото си да претендира от това предприятие или сдружение обезщетение в пълен размер за тази вреда. Освен това с нея се установяват правила за насърчаване на конкуренция на вътрешния пазар без нарушения и отстраняване на пречките пред правилното му функциониране чрез осигуряване на равностойна защита в целия [Европейски] [с]ъюз за всеки, претърпял такава вреда“.

8 Член 2 от посочената директива гласи:

„За целите на настоящата директива се прилагат следните определения:

[…]

4) „иск за обезщетение за вреди“ означава иск съгласно националното право, с който пред национален съд се предявява претенция за претърпени вреди от лице, което твърди, че е увредено или от лице, което действа от името на едно или няколко лица, за които се твърди, че са увредени, когато правото на Съюза или националното право предоставя тази възможност, или от физическо или юридическо лице, което е правоприемник на лице, за което се твърди, че е увредено, включително и лицето, придобило правото на иск;

[…]

12) „окончателно решение за установяване на нарушение“ означава решение за установяване на нарушение, което не може или вече не може да бъде обжалвано по обичайния ред;

[…]“.

9 Член 3 от посочената директива е озаглавен „Право на обезщетение в пълен размер“ и предвижда в параграф 1:

„Държавите членки гарантират, че всяко физическо или юридическо лице, което е претърпяло вреда, причинена от нарушение на конкурентното право, може да претендира и да получи обезщетение в пълен размер за тази вреда“.

10 Съгласно член 4 от Директива 2014/104, озаглавен „Принципи на ефективност и равностойност“:

„В съответствие с принципа на ефективност държавите членки гарантират, че всички национални правила и процедури, свързани с предявяването на претенции за претърпени вреди, се подготвят и прилагат по начин, който не прави практически невъзможно или прекомерно трудно упражняването на предвиденото в правото на Съюза право на обезщетение в пълен размер за вреди, причинени вследствие на нарушение на конкурентното право. В съответствие с принципа на равностойност националните правила и процедури, свързани с искове за обезщетение за вреди вследствие на нарушения на член 101 или член 102 ДФЕС не могат да са по-малко благоприятни за лицата, за които се твърди, че са увредени, от правилата и процедурите, които уреждат подобни искове за обезщетение за вреди вследствие на нарушения на националното право“.

11 Член 9, параграф 1 от посочената директива има следното съдържание:

„Държавите членки гарантират, че всяко нарушение на конкурентното право, установено с окончателно решение на национален орган за защита на конкуренцията или на съд, упражняващ съдебен контрол, се счита за безспорно за целите на иск за обезщетение за вреди, предявен пред техните национални съдилища съгласно член 101 или член 102 ДФЕС и националното конкурентно право“.

Германското право

12 Член 1, параграф 1 от Gesetz über außergerichtliche Rechtsdienstleistungen (Закон за извънсъдебните правни услуги) от 12 декември 2007 г. (BGBl. 2007 I, стр. 2840), в редакцията, приложима към спора в главното производство (наричан по-нататък „RDG“), предвижда:

„Този закон урежда правомощието за предоставяне на извънсъдебни правни услуги във Федерална република Германия. Той има за цел да защитава потребителите на правни услуги, правния оборот и правния ред от предоставяне на неквалифицирани правни услуги“.

13 Член 2 от RDG е озаглавен „Понятие за правна услуга“ и гласи:

„(1) Правна услуга е всяка дейност по конкретни дела на друго лице, стига тя да налага проверка на конкретния случай от правна гледна точка.

(2) Независимо от условията, посочени в параграф 1, правна услуга е събирането на чужди вземания или на вземания, прехвърлени с цел събирането им за чужда сметка, когато събирането на вземания се извършва като самостоятелна дейност, включително що се отнася до правната проверка и консултацията относно събирането на вземания (услуга по събиране на вземания). Прехвърлените вземания не се считат за чужди вземания по отношение на първия кредитор.

[…]“.

14 Съгласно член 3 от RDG, озаглавен „Правомощие за предоставяне на извънсъдебни правни услуги“:

„Самостоятелното предоставяне на извънсъдебни правни услуги е разрешено само доколкото то е позволено от този закон, съответно от или по силата на друг закон“.

15 Член 10 от RDG има следното съдържание:

„(1) Физически и юридически лица, както и неперсонифицираните дружества, които са регистрирани от компетентния орган (регистрирани лица), могат да предоставят правни услуги въз основа на специални експертни познания в следните области:

1) услуги по събиране на вземания […]

[…]“.

16 Член 11 от RDG е озаглавен „Специални експертни познания, професионални звания“ и предвижда в параграф 1:

„Услугите по събиране на вземания изискват специални експертни познания в областите на правото, които са от значение за възложената дейност, по-конкретно в областта на гражданското право, на търговското право, в областта на ценните книжа и на дружественото право, на гражданско-процесуалното право, включително в областта на принудителното изпълнение и на несъстоятелността, както и във връзка с разходите и съдебните разноски“.

17 В член 12 от RDG са установени условията за вписване в регистъра за целите на предоставянето на правни услуги и се предвижда предоставянето на правомощие за издаването на подзаконов нормативен акт за подробното им уреждане, по-специално за доказването на теоретичните познания, посочени в член 10 от този закон.

Спорът в главното производство и преюдициалните въпроси

18 На 31 март 2020 г. на основание на правата, които са ѝ прехвърлили 32 дъскорезни предприятия, установени в Германия, Белгия и Люксембург (наричани по-нататък „засегнатите дъскорезни предпирятия“), ASG 2 предявява пред запитващата юрисдикция Landgericht Dortmund (Областен съд Дортмунд, Германия) колективен иск срещу провинцията за обезщетение за вреди, причинени от картел.

19 Провинцията е упрекната, че в нарушение на член 101 ДФЕС най-малкото в периода от 28 юни 2005 г. до 30 юни 2019 г., е уеднаквила цените на иглолистни дървени трупи (наричани по-нататък „дървени трупи“) за нея самата и за други установени в тази провинция собственици на гори (по-нататък „разглежданият картел“).

20 Bundeskartellamt (Федерална служба за защита на конкуренцията, Германия) е разследвала тази практика и през 2009 г. е приела решение относно поемане на ангажименти на основание член 32b от Gesetz gegen Wettbewerbsbeschränkungen (Закон срещу ограничаването на конкуренцията) и член 101 ДФЕС, чиито адресати са провинция Северен Рейн-Вестфалия, както и други провинции, които по подобен начин участват в предлагането на дървени трупи на пазара (наричано по-нататък „решението от 2009“).

21 Засегнатите дъскорезни предприятия искат да получат от провинцията обезщетение за вредите, които считат, че са претърпели през целия период на разглеждания картел поради твърдените прекомерно високи цени, на които са закупували дървените трупи с произход от тази провинция в резултат на посочения картел.

22 За тази цел всяко от засегнатите дъскорезни предприятия прехвърля на ASG 2 правото си на обезщетение за причинените му от разглеждания картел вреди. Ето защо ASG 2, което в качеството си на „доставчик на правни услуги“ по смисъла на RDG разполага с правомощие по силата на този закон, предявява пред запитващата юрисдикция колективен иск за обезщетение за тези вреди от свое име и на свои разноски, но за сметка на цедентите, срещу заплащане на възнаграждение в случай на успех.

23 Вземането за обезщетение за претърпените вследствие на разглеждания картел вреди се отнасяло до стотици хиляди покупки на дървени трупи от страна на засегнатите дъскорезни предприятия. За всяко от тях броят на тези покупки възлизал на няколко хиляди или дори на няколко десетки хиляди сделки.

24 Пред запитващата юрисдикция провинцията оспорва както основателността на иска, така и процесуалната легитимация на ASG 2. Във връзка с последното тя изтъква, че засегнатите дъскорезни предприятия са цедирали своите права на обезщетение на ASG 2 в нарушение на RDG, поради което тези цесии са нищожни. Всъщност правомощието, с което разполага ASG 2 на основание RDG, не му давало право да събира вземания, възникнали от вреди, произтичащи от предполагаемо нарушение на конкурентното право.

25 Запитващата юрисдикция уточнява, че в германското право в областта на колективно претърпените вреди или на вредите в малък размер, засягащи голям брой лица, исковете на правните субекти могат да бъдат обединени чрез механизъм за цедиране на вземания („Abtretungsmodell“), квалифициран и като „колективен иск за събиране на вземания“ („Sammelklage-Inkasso“) (наричан по-нататък „колективният иск за събиране на вземания“). В този контекст лицата, които твърдят, че са увредени, прехвърлят вземанията, които твърдят, че имат, на доставчик на правни услуги, на когото е предоставено предвиденото в RDG правомощие, предоставящо му принципно правото да събира тези колективни вземания от свое име и на свои разноски за сметка на цедентите срещу комисиона в случай на успех.

26 Според запитващата юрисдикция този подход се допуска в съдебната практика на Bundesgerichtshof (Федерален върховен съд, Германия) за различни видове искове за обезщетение за вреди, по-специално в рамките на спорове във връзка с отдаване под наем на недвижими имоти или за обезщетяване на пътниците във въздушния транспорт. Низшестоящите съдилища обаче тълкували RDG в смисъл, че колективният иск за събиране на вземания не е допустим в областта на обезщетяването на вредите, причинени от предполагаемо нарушение на конкурентното право, по-специално когато става въпрос за т.нар. „stand-alone“ иск, тоест иск за обезщетение за вреди, който не се предявява вследствие на решение, което е окончателно и задължително, по-специално що се отнася до установяването на фактите, и с което орган за защита на конкуренцията констатира такова нарушение (наричан по-нататък „самостоятелен иск за обезщетение за вреди“). Bundesgerichtshof (Федерален върховен съд) все още не е имал възможност да се произнесе по този въпрос.

27 Според запитващата юрисдикция в германското право няма никакъв правен способ, равностоен на колективния иск за събиране на вземания, който дава възможност да се осигури ефективното упражняване на правото на обезщетение по дела за картели.

28 Следователно ефективността на правото на обезщетение за причинени от картел вреди не била гарантирана, по-специално що се отнася до вредите в малък размер, засягащи голям брой увредени лица. Всъщност в подобна хипотеза индивидуалният размер на вредата бил толкова малък, че подтиквал правните субекти да се откажат да предявят правото на обезщетение, предоставено им от правото на Съюза.

29 При тези условия колективният иск за събиране на вземания представлявал единствената икономически рационална и практически осъществима възможност да се претендира такова обезщетение. Запитващата юрисдикция обаче счита, че в съответствие с разпоредбите на RDG, както са тълкувани от някои национални съдилища, тя трябва да приеме, че разглежданите в главното производство цесии са недействителни, поради което искът, с който е сезирана, трябва да бъде отхвърлен.

30 При все това тя поставя въпроса дали правото на Съюза допуска такова тълкуване на RDG, доколкото, като възпрепятства увредените от разглеждания картел лица да предявят колективния иск за събиране на вземания, това тълкуване на националното право може да е несъвместимо както с Директива 2014/104, така и с принципа на ефективност на правото на Съюза и с правото на ефективна съдебна защита.

31 Първо, запитващата юрисдикция иска да се установи дали извод да такава несъвместимост може да се направи на основание член 3, параграф 1 от Директива 2014/104, който според нея прогласява утвърденото в постоянната практика на Съда право на увредените от картел лица да получат обезщетение в пълен размер за причинените от картела вреди, във връзка с член 2, точка 4 от тази директива. Всъщност последната разпоредба се отнасяла изрично до колективния иск за събиране на вземания, тъй като понятието „иск за обезщетение“ по смисъла на посочената разпоредба обхваща иск, предявен от „физическо или юридическо лице, което е правоприемник на лице, за което се твърди, че е увредено, включително и лицето, придобило правото на иск“.

32 Второ, запитващата юрисдикция изпитва съмнение, че невъзможността увредените лица да предявят колективен иск за събиране на вземания, произтичаща от тълкуването на националното право, посочено в точка 29 от настоящото решение, е съвместима с член 4, параграф 3 ДЕС и член 101 ДФЕС. Според нея, както следва от практиката на Съда и от разпоредбите на Директива 2014/104, всяко лице може да иска обезщетение в пълен размер за вредите, които е претърпяло в резултат на нарушение на конкурентното право. Ето защо държавите членки трябвало да гарантират ефективността на правото на обезщетение за тези вреди, като не правят упражняването му невъзможно или прекомерно трудно. Това било част от защитата на обществения интерес от гарантиране на ефективна конкуренция в Съюза.

33 Трето, запитващата юрисдикция иска да се установи дали невъзможността увредените лица да предявят колективния иск за събиране на вземания, произтичаща от тълкуването на националното право, посочено в точка 29 от настоящото решение, накърнява правото на тези лица на ефективна съдебна защита, закрепено в член 47, първа алинея от Хартата, в член 6, параграф 3 ДЕС, както и в член 13 от Европейската конвенция за защита на правата на човека и основните свободи, подписана в Рим на 4 ноември 1950 г. Всъщност в положение като разглежданото по делото, с което е сезирана, което се отнася до колективно претърпени вреди или вреди в малък размер, засягащи голям брой лица, увредените лица били лишени от възможността да използват единствения ефективен правен способ за защита, предвиден в националното право, за да предявят правото си на обезщетение.

34 На последно място, запитващата юрисдикция уточнява, че ако трябва да се приеме, че националното право не е в съответствие с правото на Съюза, тя няма да може да тълкува това право в съответствие с правото на Съюза, доколкото такова тълкуване би било contra legem.

35 При тези условия Landgericht Dortmund (Областен съд Дортмунд) решава да спре производството и да постави следните преюдициални въпроси:

„1) Трябва ли правото на Съюза, и по-специално член 101 ДФЕС, член 4, параграф 3 ДЕС, член 47 от [Хартата], както и член 2, точка 4 и член 3, параграф 1 от [Директива 2014/104] да се тълкува в смисъл, че не допуска тълкуване и прилагане на правото на държава членка, което не позволява на лице, което вероятно е претърпяло вреди в резултат на нарушение на член 101 ДФЕС, установено със задължителна сила въз основа на член 9 от [Директива 2014/104] или на транспониращите го национални разпоредби, да прехвърли правото си на иск, по-специално в случаите на колективно претърпени вреди или разпръснати вреди, на довереник — лицензиран доставчик на правни услуги, за да може последният да го упражни, като го обедини с правото на иск

на други лица, за които се твърди, че са увредени, под формата на последващ (follow-on) иск, при положение че не съществуват други равностойни законови или договорни възможности за обединяване на вземанията за обезщетение за вреди, по-специално защото такива възможности не водят до осъдителни съдебни решения или не са целесъобразни по други процесуални причини, респ. са обективно неразумни по икономически причини и поради това предявяването по-специално на искове за вреди в малък размер би станало практически невъзможно или във всеки случай прекомерно трудно?

2) Трябва ли правото на Съюза да се тълкува по този начин поне когато въпросните права на иск за обезщетение за вреди трябва да се упражнят, без Европейската комисия или националните органи предварително да са приели решение със задължителна сила по отношение на твърдяното нарушение по смисъла на национални разпоредби, основани на член 9 от [Директива 2014/104] (т.нар. „самостоятелен (stand-alone) иск“), при положение че по вече посочените в първия въпрос причини не съществуват други равностойни законови или договорни възможности за обединяване на вземанията за обезщетение за вреди с цел предявяването им по гражданскоправен ред, и по-специално ако в противен случай преследването на нарушението на член 101 ДФЕС не би било възможно по никакъв начин, т.е. нито чрез правоприлагане по инициатива на публичноправни органи („public enforcement“), нито чрез правоприлагане по инициатива на частноправни субекти („private enforcement“)?

3) Ако отговорът поне на един от двата въпроса е утвърдителен, трябва ли, ако не може да се направи съответстващо на правото на Съюза тълкуване, съответните норми на германското право да останат без приложение, като последицата от това би била цесиите поне от тази гледна точка да са действителни и да е възможно ефективно правоприлагане?“.

По преюдициалните въпроси

Недопустимост на първия преюдициален въпрос

36 С първия си въпрос запитващата юрисдикция по същество иска да се установи дали член 101 ДФЕС във връзка с член 2, точка 4, член 3, параграф 1, член 4 и член 9, параграф 1 от Директива 2014/104, както и член 47, първа алинея от Хартата трябва да се тълкуват в смисъл, че не допускат тълкуване на национална правна уредба, което води до възпрепятстване на лицата, за които се твърди, че са увредени от нарушение на конкурентното право, да прехвърлят своите права на обезщетение на доставчик на правни услуги, за да ги предяви колективно в рамките на иск, наречен „follow-on“, тоест иск за обезщетение за вреди, който се предявява след окончателно решение на орган за защита на конкуренцията, с което се установява такова нарушение (наричан по-нататък „последващ иск за обезщетение за вреди“).

37 Според Otto Fuchs Beteiligungen, провинцията и Комисията този въпрос е недопустим. Искът в главното производство трябвало да се разглежда не като последващ, а като самостоятелен иск за обезщетение за вреди.

38 В това отношение следва да се припомни, че съгласно постоянната съдебна практика поставеният на Съда преюдициален въпрос трябва да се отнася до тълкуване на правото на Съюза, което да е обективно необходимо за акта, който трябва да бъде постановен от запитващата юрисдикция (решения от 12 януари 2023 г., DOBELES HES, C-702/20 и C-17/21, EU:C:2023:1, т. 81, и от 9 януари 2024 г., G. и др. (Назначаване на съдиите в общите съдилища в Полша), C-181/21 и C-269/21, EU:C:2024:1, т. 65).

39 Само националният съд, който е сезиран със спора и трябва да поеме отговорността за последващото му съдебно решаване, може да прецени — предвид особеностите на делото — както необходимостта от преюдициално решение, за да може да се произнесе, така и релевантността на въпросите, които поставя на Съда. Следователно, щом поставените въпроси се отнасят до тълкуването на норма от правото на Съюза, Съдът по принцип е длъжен да се произнесе (решения от 6 октомври 2021 г., Sumal, C-882/19, EU:C:2021:800, т. 27, и от 19 септември 2024 г., Booking.com и Booking.com (Deutschland), C-264/23, EU:C:2024:764, т. 34).

40 От това следва, че тъй като отнасящите се до правото на Съюза въпроси по презумпция са релевантни, Съдът може да откаже да се произнесе по отправеното от национална юрисдикция преюдициално запитване само ако е съвсем очевидно, че исканото тълкуване на норма от правото на Съюза няма никаква връзка с действителността или с предмета на спора в главното производство, когато проблемът е от хипотетично естество или още когато Съдът не разполага с необходимите данни от фактическа и правна страна, за да бъде полезен с отговора на поставените му въпроси (решения от 6 октомври 2021 г., Sumal, C-882/19, EU:C:2021:800, т. 28 и цитираната съдебна практика, и от 19 септември 2024 г., Booking.com и Booking.com (Deutschland), C-264/23, EU:C:2024:764, т. 35).

41 В случая обаче от акта за преюдициално запитване е видно, че доколкото се отнася до хипотезата на последващ иск за обезщетение за вреди, първият въпрос очевидно няма никаква връзка с действителността или с предмета на спора в главното производство.

42 Всъщност запитващата юрисдикция посочва, че е сезирана с иск за обезщетение за вреди, предявен от ASG 2 с цел поправяне на вредите, за които се твърди, че са претърпени от засегнатите дъскорезни предприятия в резултат на разглеждания картел. Тази юрисдикция уточнява, че в главното производство няма никакво друго решение освен решението от 2009 г.

43 Както отбелязва генералният адвокат в точка 55 от заключението си, това решение е прието на основание член 32b от Gesetz gegen Wettbewerbsbeschränkungen (Закон срещу ограничаването на конкуренцията), чийто текст съответства на текста на член 9 от Регламент № 1/2003, както потвърждава Федералната служба за защита на конкуренцията в писменото си становище.

44 Решение относно ангажиментите, прието на основание член 9 от посочения регламент, обаче не съдържа окончателна констатация за нарушение на членове 101 и 102 ДФЕС.

45 Всъщност член 9 от посочения регламент във връзка със съображение 13 от него предвижда, че в образувано съгласно тази разпоредба производство Комисията е освободена от задължението да квалифицира и установява нарушението, като ролята ѝ се свежда до разглеждане и евентуално приемане на ангажиментите, предложени от съответните предприятия, с оглед както на проблемите, които е установила в

предварителната си оценка, така и на целите, които преследва. Така приемането на решение относно ангажиментите слага край на производството за установяване на нарушение по отношение на тези предприятия, като им позволява да избегнат установяването на нарушение на конкурентното право и евентуалното налагане на глоба (вж. в този смисъл решение от 29 юни 2010 г., Комисия/Alrosa, C-441/07 P, EU:C:2010:377, т. 40 и 48).

46 Що се отнася до решението от 2009 г., от предоставените от запитващата юрисдикция данни е видно, че в това решение Федералната служба за защита на конкуренцията е определила за провинцията прагове за кооперииране в търговията с дървени трупи, както и мерки за ограничаване на положението на провинцията на съответния пазар.

47 Следователно решението от 2009 г. не може да се разглежда като окончателно решение на национален орган за защита на конкуренцията, с което се установява нарушение на конкурентното право, посочено в член 9, параграф 1 от Директива 2014/104 във връзка с член 2, точка 12 от тази директива. Поради това искът на ASG 2, по който е образувано главното производство, не може да се разглежда като последващ иск за обезщетение за вреди.

48 При това положение първият въпрос е недопустим.

По втория и третия въпрос

49 С втория и третия си въпрос, които следва да се разгледат заедно, запитващата юрисдикция по същество иска да се установи дали член 101 ДФЕС във връзка с член 2, точка 4, член 3, параграф 1 и член 4 от Директива 2014/104, както и член 47, първа алинея от Хартата трябва да се тълкуват в смисъл, че не допускат тълкуване на национална правна уредба, което води до възпрепятстване на лицата, за които се твърди, че са увредени от нарушение на конкурентното право, да прехвърлят своите права на обезщетение на доставчик на правни услуги, за да ги предяви колективно в рамките на самостоятелен иск за обезщетение за вреди.

50 Ако отговорът е утвърдителен, посочената юрисдикция иска да се установи дали трябва да остави без приложение релевантните разпоредби от тази национална правна уредба, в случай че не е възможно тя да бъде тълкувана в съответствие с правото на Съюза.

По допустимостта

51 Otto Fuchs Beteiligungen и провинцията оспорват допустимостта на втория и третия въпрос.

52 На първо място, те твърдят, че вторият въпрос е хипотетичен или не е необходим за разрешаването на спора в главното производство и че нито този въпрос, нито третият въпрос се отнасят до тълкуването на правото на Съюза.

53 От материалите по делото, с които разполага Съдът, обаче е видно, че поисканото от запитващата юрисдикция тълкуване на правото на Съюза очевидно е обективно необходимо за разрешаването на спора в главното производство.

54 Всъщност запитващата юрисдикция иска да се установи дали разпоредбите на правото на Съюза, посочени в точка 49 от настоящото решение, допускат тълкуване на национална правна уредба, което води до възпрепятстване на претърпелите вреди от разглеждания картел лица да предявят колективния иск за събиране на вземания. При утвърдителен отговор тя иска да се установи какви последици следва да се изведат от такава несъвместимост, в случай че не е възможно разпоредбите на RDG да се тълкуват в съответствие с правото на Съюза.

55 На второ място, Otto Fuchs Beteiligungen и провинцията по същество твърдят, че запитващата юрисдикция е основала въпросите си на погрешни схващания. По-специално тази юрисдикция неправилно приела, от една страна, че разпоредбите на RDG трябва да се тълкуват в смисъл, че принципно не допускат колективния иск за събиране на вземания в областта на конкурентното право, и от друга страна, че ако лицата, претърпели вреди вследствие на картел, не могат да предявят този колективен иск, за тях било практически невъзможно или във всеки случай прекомерно трудно да упражнят правото на обезщетение, предоставено им от правото на Съюза, доколкото германското право не предоставяло никаква също толкова ефикасна алтернатива, която предоставя на тези лица възможността да предявят това право на обезщетение.

56 В това отношение съгласно постоянната практика на Съда въпросите, които са свързани с тълкуването на правото на Съюза и са поставени от националния съд в нормативния и фактическия контекст, който той определя съгласно своите правомощия и проверката на чиято точност не е задача на Съда, се ползват с презумпция за релевантност (вж. в този смисъл решение от 26 октомври 2023 г., EDP — Energias de Portugal и др., C-331/21, EU:C:2023:812, т. 46 и цитираната съдебна практика).

57 Тъй като само запитващата юрисдикция е компетентна да тълкува и прилага националното право, Съдът трябва да вземе предвид нормативния контекст, в който се вписват преюдициалните въпроси, така както е очертан в акта за преюдициално запитване (вж. в този смисъл решение от 14 ноември 2024 г., S. (Изменение на съдебния състав), C-197/23, EU:C:2024:956, т. 51 и цитираната съдебна практика). Освен това презумпцията за релевантност, припомнена в точка 40 от настоящото решение, с която се ползват тези въпроси, не би могла да бъде оборена просто с обстоятелството, че една от страните по главното производство оспорва някои факти, точността на които Съдът не следва да проверява и от които зависи определянето на предмета на спора в главното производство (вж. в този смисъл решение от 22 септември 2016 г., Breitsamer und Ulrich, C-113/15, EU:C:2016:718, т. 34 и цитираната съдебна практика).

58 Схващанията, посочени в точка 55 от настоящото решение, обаче се основават на преценка от страна на запитващата юрисдикция на националната уредба, в която се вписва спорът в главното производство. Тази преценка е от изключителната компетентност на посочената юрисдикция и проверката на нейната точност не е задача на Съда.

59 При тези условия и без да се засяга извършването на такава проверка от страна на запитващата юрисдикция (вж. в този смисъл решение от 27 юни 2018 г., Altiner и Ravn, C-230/17, EU:C:2018:497, т. 23), следва да се констатира, че вторият и третият въпрос са допустими.

По същество

60 Член 101, параграф 1 ДФЕС има директен ефект в отношенията между частноправните субекти и предоставя права на правните субекти, които националните юрисдикции трябва да охраняват (решения от 30 януари 1974 г., BRT и Société belge des auteurs, compositeurs et éditeurs, 127/73, EU:C:1974:6, т. 16, и от 6 октомври 2021 г., Sumal, C-882/19, EU:C:2021:800, т. 32 и цитираната съдебна практика).

61 В това отношение пълната ефективност на член 101 ДФЕС, и по-специално полезното действие на забраната, установена в неговия параграф 1, биха били поставени под въпрос, ако не е възможно всеки да иска да бъдат поправени вредите, които евентуално е претърпял от нарушение на конкурентното право (вж. в този смисъл решения от 20 септември 2001 г., Courage и Crehan, C-453/99, EU:C:2001:465, т. 26, и от 6 октомври 2021 г., Sumal, C-882/19, EU:C:2021:800, т. 33 и цитираната съдебна практика).

62 Следователно всеки има право да иска да бъдат поправени претърпените от него вреди, когато съществува причинно-следствена връзка между тези вреди и такова нарушение (вж. в този смисъл решения от 13 юли 2006 г., Manfredi и др., C-295/04—C-298/04, EU:C:2006:461, т. 61, и от 6 октомври 2021 г., Sumal, C-882/19, EU:C:2021:800, т. 34 и цитираната съдебна практика).

63 Правото на всеки да иска да бъдат поправени такива вреди укрепва действието на правилата на Съюза в областта на конкуренцията и може да възпре често прикрити действия, които могат да ограничат или нарушат конкуренцията, като по този начин допринася за поддържането на ефективна конкуренция в Съюза (вж. в този смисъл решение 6 октомври 2021 г., Sumal, C-882/19, EU:C:2021:800, т. 35 и цитираната съдебна практика).

64 Както следва от съображение 12 от Директива 2014/104, това право да се поправят вредите, причинени вследствие на нарушение на конкурентното право, е кодифицирано в член 3, параграф 1 от тази директива, който предвижда, че държавите членки гарантират, че всяко физическо или юридическо лице, което е претърпяло такава вреда, може да претендира и да получи обезщетение в пълен размер за тази вреда.

65 В съображение 4 от Директивата се посочва, че това право на обезщетение изисква от всяка държава членка да има процедурни правила, които гарантират ефективното упражняване на това право. Съгласно това съображение необходимостта от ефективни процесуални средства за защита произтича също така от правото на ефективна съдебна защита, закрепено в член 47, първа алинея от Хартата, на което съответства задължението, предвидено в член 19, параграф 1, втора алинея ДЕС да се установяват правните средства, необходими за осигуряването на ефективна правна защита в областите, обхванати от правото на Съюза (вж. в този смисъл решения от 16 май 2017 г., Berlioz Investment Fund, C-682/15, EU:C:2017:373, т. 44, и от 6 октомври 2020 г., État luxembourgeois (Правна защита срещу искане за информация в данъчната област), C-245/19 и C-246/19, EU:C:2020:795, т. 47).

66 В това отношение, както предвижда член 1, параграф 1 от Директива 2014/104, тя установява определени правила относно исковете за обезщетение за вреди, които законодателят на Съюза е счел за необходими, за да се гарантира, че всеки, който е претърпял вреда вследствие на нарушение на конкурентното право, може ефективно да упражни правото си да претендира от предприятие или сдружение на предприятия обезщетение в пълен размер за тази вреда.

67 В този контекст член 2, точка 4 от тази директива определя понятието „иск за обезщетение за вреди“ като иск съгласно националното право, с който пред национален съд се предявява претенция за претърпени вреди от лице, което твърди, че е увредено или от лице, действащо от името на едно или няколко лица, за които се твърди, че са увредени, когато по-специално националното право предоставя тази възможност, или от физическо или юридическо лице, което е правоприемник на лице, за което се твърди, че е увредено, включително и лицето, придобило правото на иск.

68 В този смисъл посочената директива предвижда възможността да се предяви иск за обезщетение за вреди пряко от физическото или юридическото лице, което има право на обезщетение, предоставено от правото на Съюза, или от трето лице, на което е прехвърлено правото на лицето, за което се твърди, че е увредено, да претендира обезщетение.

69 При това положение, както по същество отбелязва генералният адвокат в точки 100 и 101 от заключението си, член 2, точка 4 от Директива 2014/104 не съдържа никакво задължение за държавите членки да въведат механизъм за колективен иск за събиране на вземания като разглеждания в главното производство, нито урежда условията, от които зависи валидността на прехвърлянето от увреденото лице — с оглед на предявяването на такъв колективен иск — на правото му на обезщетение за вредите, причинени от нарушение на конкурентното право.

70 От това следва, че както въвеждането на механизъм за колективен иск за обезщетение за вреди, така и условията, от които зависи валидността на прехвърлянето на правото на обезщетение за вреди, за които се твърди, че са свързани с нарушение на конкурентното право, на физическо или юридическо лице с оглед на предявяването от последното на такъв колективен иск пред национална юрисдикция, спадат към реда и условията за упражняване на това право на обезщетение, които не са уредени от Директива 2014/104.

71 Съгласно постоянната практика на Съда в отсъствието на правна уредба на Съюза в тази област правилата за упражняване на правото да се търси обезщетение за вредите, произтичащи от нарушение на конкурентното право, трябва да се уредят от националната правна система на всяка държава членка при спазване на принципите на равностойност и ефективност (вж. в този смисъл решения от 20 септември 2001 г., Courage и Crehan, C-453/99, EU:C:2001:465, т. 29, и от 28 март 2019 г., Cogeco Communications, C-637/17, EU:C:2019:263, т. 42 и цитираната съдебна практика).

72 В уредената от Директива 2014/104 област принципите на ефективност и равностойност намират отражение в член 4, който по същество възпроизвежда формулировките, установени в практиката на Съда. За целите на разглеждането на втория и третия въпрос обаче следва да се вземе предвид само принципът на ефективност, който единствено е посочен от запитващата юрисдикция.

73 Съгласно тази разпоредба в съответствие с принципа на ефективност държавите членки гарантират, че всички национални правила и процедури, свързани с предявяването на претенции за претърпени вреди, се подготвят и прилагат по начин, който не прави практически невъзможно или прекомерно трудно упражняването на предвиденото в правото на Съюза право на обезщетение в пълен размер за вреди, причинени вследствие на нарушение на конкурентното право.

74 Съдът е постановил по-специално, че приложимите национални правила в областта на конкурентното право не трябва да възпрепятстват ефективното прилагане на членове 101 и 102 ДФЕС и трябва да са адаптирани спрямо особеностите на делата в тази област, които по принцип налагат извършването на сложен фактически и икономически анализ (вж. в този смисъл решение от 20 април 2023 г., Repsol Comercial de Productos Petrolíferos, C-25/21, EU:C:2023:298, т. 60 и цитираната съдебна практика).

75 Освен това, щом няма правна уредба на Съюза в съответната област, във вътрешния правен ред на всяка държава членка следва да се определят процесуалните правила за съдебните производства, предназначени да гарантират защитата на произтичащите от правния ред на Съюза субективни права, като държавите членки все пак носят отговорност да осигурят във всеки отделен случай спазването на гарантираното с член 47 от Хартата право на ефективна съдебна защита на тези права (решение от 19 ноември 2019 г., A. K. и др. (Независимост на дисциплинарната колегия на Върховния съд), C-585/18, C-624/18 и C-625/18, EU:C:2019:982, т. 115). Както бе посочено в точка 65 от настоящото решение, в съображение 4 от Директива 2014/104 се прави позоваване на правото на такава защита.

76 В случая, както следва от точки 28—33 от настоящото решение, запитващата юрисдикция изпитва съмнения относно съответствието с принципа на ефективност, както и с правото на ефективна съдебна защита, на национална съдебна практика, съгласно която RDG се тълкува в смисъл, че възпрепятства лицата, увредени от нарушение на конкурентното право, да предявяват колективния иск за събиране на вземания.

77 В това отношение тази юрисдикция посочва, от една страна, че въпросният иск е единственият правен способ, който дава възможност на тези лица действително да предявят колективно правото си на обезщетение. От друга страна, макар посочените лица да разполагат с възможността да предявят иск за обезщетение за вреди от свое име и за своя сметка, подобна възможност все пак не им позволявала да упражнят ефективно посоченото право. Всъщност предвид особено сложния, продължителен и скъпоструващ характер на индивидуалния иск за нарушение на конкурентното право увредените лица били склонни да се откажат от предявяването на такъв индивидуален иск, по-специално когато става въпрос за суми в малък размер.

78 Всички страни в главното производство, с изключение на ASG 2, и другите заинтересовани субекти по член 23, първа алинея от Статута на Съда на Европейския съюз обаче излагат в представените пред Съда становища редица обстоятелства, които имат за цел да нюансират твърденията, съдържащи се в преюдициалното запитване.

79 Така, първо, тези страни и заинтересовани субекти поставят под съмнение твърдението на запитващата юрисдикция, че националното право принципно изключва възможността лицата, увредени от нарушение на конкурентното право, да предявяват колективния иск за събиране на вземания. Последният бил счетен за нецелесъобразен само в контекста на определени дела в областта на конкурентното право, по които предявяването му фактически водело до нарушение на разпоредбите на RDG, забраняващи намесата на доставчика на правни услуги в случай на конфликт на интереси.

80 Второ, следвало да се нюансира констатацията, че в националното право нямало никаква алтернатива на същия иск, предоставяща възможност на увредените лица да предявят колективно правото си на обезщетение. В това отношение прехвърлянето на вземания под формата на същински факторинг, т.е. не просто фидуциарно прехвърляне, а пълно

прехвърляне на вземането на трето лице срещу незабавно плащане на насрещна финансова престация от това лице на цедента, както и факултативното другарство, изразяващо се в общото предявяване на иск от няколко ищци, което им дава възможност по-специално да поискат да се извършат оценки и да се направят съвместни експертизи, за да се установи размерът на съответно претърпените от тях вреди, представлявали възможни и допустими от германската съдебна практика алтернативи по спорове в областта на конкурентното право.

81 Трето, съображението на запитващата юрисдикция, че увредените страни били склонни да се откажат да упражнят правото си на обезщетение, ако можели го предявят само в рамките на индивидуален иск, било поставено под въпрос в настоящото дело поради размера на индивидуалните претенции на засегнатите дъскорезни предприятия, който релативирал евентуалната инертност на последните във връзка с такъв вид иск.

82 В това отношение следва да се отбележи, че само запитващата юрисдикция трябва да провери дали тълкуването на националното право, съгласно което се изключва колективният иск за събиране на вземания в споровете в областта на конкуренцията, прави невъзможно или прекомерно трудно упражняването на правото на обезщетение, което правото на Съюза предоставя на лицата, увредени от нарушение на конкурентното право, и ги лишава от ефективна съдебна защита.

83 За тази цел обаче тя трябва да вземе предвид всички релевантни обстоятелства, свързани с предвидените в националното право условия за упражняване на правото на обезщетение за вредите, произтичащи от такова нарушение (вж. по аналогия решение от 28 март 2019 г., Cogeco Communications, C-637/17, EU:C:2019:263, т. 45).

84 Ето защо само в случай че след тази проверка запитващата юрисдикция стигне до извода, от една страна, че нито един от предвидените в националното право колективни механизми, които представляват алтернативи на колективния иск за събиране на вземания, не предоставя възможност да се предяви ефективно правото на лицата или на групата лица, които претендират обезщетение за вредите, за които се твърди, че са причинени от нарушение на конкурентното право, т.е. в случая засегнатите дъскорезни предприятия, и от друга страна, че предвидените в националното право условия за предявяване на индивидуален иск правят невъзможно или прекомерно трудно упражняването на това право на обезщетение и по този начин накърняват правото им на ефективна съдебна защита, тази юрисдикция трябва да заключи, че националното право, тълкувано в смисъл, че изключва такъв иск за събиране на вземане, не отговаря на изискванията на правото на Съюза, посочени в точки 71—75 от настоящото решение.

85 В това отношение следва да се подчертае, че несъмнено с оглед на особеностите на делата в областта на конкурентното право, и по-специално на припомненото в точка 74 от настоящото решение обстоятелство, че за предявяването на искове за обезщетение за вреди за нарушение на това право по принцип е необходим сложен фактологичен и икономически анализ, наличието в националното право на механизми, позволяващи обединяването на индивидуалните претенции, може да улесни упражняването на правото на обезщетение от увредените лица. По-специално такива механизми могат да улеснят предявяването на самостоятелни искове за обезщетение за вреди, в подкрепа на които не е налице окончателна констатация на нарушение, направена от орган за защита на конкуренцията.

86 Въпреки това сложността и процесуалните разходи, присъщи на такива искове за обезщетение за вреди, сами по себе си не дават основание да се заключи, че упражняването на правото на обезщетение в рамките на индивидуален иск би станало практически невъзможно или прекомерно трудно, което при липсата на механизми за обединяване на индивидуалните претенции на увредените от нарушение на конкурентното право лица би довело до лишаване на последните от правото им на ефективна съдебна защита. Всъщност само ако след преценка на всички правни и фактически обстоятелства по случая запитващата юрисдикция установи, че конкретни аспекти от националното право са пречка за предявяването на тези индивидуални искове, тя евентуално би могла да направи такъв извод.

87 Важно е да се добави, че ако тази юрисдикция установи, че механизмът на колективния иск за събиране на вземания представлява в главното производство единственият процесуален способ, който дава възможност на засегнатите дъскорезни предприятия да предявят ефективно правото си на обезщетение за вредите, за които се твърди, че са причинени от разглеждания картел, тази констатация не засяга прилагането на националните разпоредби, които с оглед на защита на субектите на правото, уреждат дейността на доставчиците на такива услуги по събиране на вземания, за да се гарантира по-специално качеството на тези услуги и обективният и пропорционален характер на възнаграждението, получавано от тези доставчици, както и да се предотвратят конфликтите на интереси и недобросъвестните процесуални действия.

88 На последно място, що се отнася до последиците, които трябва да се изведат от евентуалната констатация на запитващата юрисдикция за несъответствие с правото на ефективна съдебна защита, от точки 60 и 64 от настоящото решение следва, че кодифицираното в член 3, параграф 1 от Директива 2014/104 право на обезщетение в пълен размер за вредите, причинени от нарушение на конкурентното право, произтича от признатия директен ефект на член 101, параграф 1 ДФЕС.

89 Освен това Съдът е уточнил, че член 47 от Хартата е достатъчен сам по себе си и не се нуждае от уточняване в разпоредби на правото на Съюза или на националното право, за да породи право за частноправните субекти, на което те да могат да се позовават в това му качество (решения от 17 април 2018 г., Egenberger, C-414/16, EU:C:2018:257, т. 78, и от 20 февруари 2024 г., X (Липса на основания за прекратяване), C-715/20, EU:C:2024:139, т. 80 и цитираната съдебна практика).

90 Принципът на предимство на правото на Съюза обаче задължава националния съд, който в рамките на своята компетентност следва да прилага разпоредбите на правото на Съюза, в случай че не може да тълкува националната правна уредба в съответствие с изискванията на правото на Съюза, да гарантира пълното действие на изискванията на това право по отнесения до него спор, като при необходимост сам вземе решение да остави без приложение всяка национална уредба или практика, дори да е по-късна, която противоречи на разпоредба от правото на Съюза с директен ефект, без да е необходимо да иска или да изчаква премахването на тази национална уредба или практика по законодателен или друг конституционен ред (вж. в този смисъл решения от 24 юни 2019 г., Popławski, C-573/17, EU:C:2019:530, т. 57 и 58, и от 25 януари 2024 г., Ем акаунт БГ, C-438/22, EU:C:2024:71, т. 37 и цитираната съдебна практика).

91 Следователно в хипотезата, посочена в точка 84 от настоящото решение, запитващата юрисдикция ще трябва най-напред да установи, като вземе предвид цялото национално право и като приложи признатите от него методи за тълкуване, дали е възможно да тълкува релевантните разпоредби на RDG в съответствие с изискванията на правото на Съюза, без обаче да извършва тълкуване contra legem на тези разпоредби (вж. по аналогия решение от 22 юни 2022 г., Volvo и DAF Trucks, C-267/20, EU:C:2022:494, т. 52 и цитираната съдебна практика).

92 В това отношение, както бе посочено в точка 79 от настоящото решение, някои от страните в производството пред Съда са изтъкнали, че разглежданите в главното производство национални разпоредби не изключват принципно използването на механизма на колективния иск за събиране на вземания по спорове в областта на конкурентното право и се тълкуват от някои национални съдилища в смисъл, че поставят използването на този механизъм в конкретен случай в зависимост от спазването на условия, които имат за цел да гарантират качеството на предоставяните услуги, подходящото равнище на възнаграждението на доставчика, както и липсата на конфликт на интереси у него.

93 Само ако се окаже, че не е възможно тълкуване на посочените разпоредби в съответствие с правото на Съюза, запитващата юрисдикция трябва да ги остави без приложение (вж. в този смисъл решение 21 януари 2021 г., Whiteland Import Export, C-308/19, EU:C:2021:47, т. 63 и цитираната съдебна практика).

94 С оглед на всички изложени по-горе съображения на втория и третия въпрос следва да се отговори, че член 101 ДФЕС във връзка с член 2, точка 4, член 3, параграф 1 и член 4 от Директива 2014/104, както и член 47, първа алинея от Хартата трябва да се тълкуват в смисъл, че не допускат тълкуване на национална правна уредба, което води до възпрепятстване на лицата, за които се твърди, че са увредени от нарушение на конкурентното право, да прехвърлят своите права на обезщетение на доставчик на правни услуги, за да ги предяви колективно в рамките на самостоятелен иск за обезщетение за вреди, при условие че:

– националното право не предвижда никаква друга възможност за обединяване на индивидуалните претенции на увредените лица, която е от естество да гарантира ефективното упражняване на тези права на обезщетение, и

– с оглед на всички обстоятелства по случая предявяването на индивидуален иск за обезщетение за вреди се оказва невъзможно или прекомерно трудно за посочените лица, което води до лишаването им от правото им на ефективна съдебна защита.

Ако националната правна уредба не може да се тълкува в съответствие с изискванията на правото на Съюза, посочените разпоредби на правото на Съюза задължават националния съд да я остави без приложение.

По съдебните разноски

95 С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред запитващата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (голям състав) реши:

Член 101 ДФЕС във връзка с член 2, точка 4, член 3, параграф 1 и член 4 от Директива 2014/104/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 26 ноември 2014 година относно някои правила за уреждане на искове за обезщетение за вреди по националното право за нарушения на разпоредбите на правото на държавите членки и на Европейския съюз в областта на конкуренцията, както и член 47, първа алинея от Хартата на основните права на Европейския съюз

трябва да се тълкуват в смисъл, че

не допускат тълкуване на национална правна уредба, което води до възпрепятстване на лицата, за които се твърди, че са увредени от нарушение на конкурентното право, да прехвърлят своите права на обезщетение на доставчик на правни услуги, за да ги предяви колективно в рамките на иск за обезщетение за вреди, който не се предявява вследствие на решение, което е окончателно и задължително, по-специално що се отнася до установяването на фактите, и с което орган за защита на конкуренцията констатира такова нарушение, при условие че:

– **националното право не предвижда никаква друга възможност за обединяване на индивидуалните претенции на увредените лица, която е от естество да гарантира ефективното упражняване на тези права на обезщетение, и**

– **с оглед на всички обстоятелства по случая предявяването на индивидуален иск за обезщетение за вреди се оказва невъзможно или прекомерно трудно за посочените лица, което води до лишаването им от правото им на ефективна съдебна защита.**

Ако националната правна уредба не може да се тълкува в съответствие с изискванията на правото на Съюза, посочените разпоредби на правото на Съюза задължават националния съд да я остави без приложение.

Подписи